

School als middelpunt

Net als taal en rekenen is het de taak van de school om kinderen duurzaamheidsbesef bij te brengen. “Docenten dienen daarin het goede voorbeeld voor hun leerlingen te geven” vindt Ilja Klink, directeur van de Nederlandse School. “De opleiding kent drie uitgangspunten, te weten onderzoeken, ontwerpen en ondernemen in de breedste zin van het woord en in verbondenheid met elkaar. Niet alleen in school, maar ook daar buiten. Gebeurt dat consequent en met een blik op de toekomst, dan komt het helemaal goed met onze planeet.”

Het woord ‘duurzaam’ associeert Ilja Klink met zowel leren investeren in een milieuvriendelijke toekomst als met een dusdanige overdracht van kennis dat het beklijft. “Leren omgaan met onze planeet en met elkaar is enorm belangrijk. Gebeurt dat niet, dan dreigt het doemscenario van een Aarde die straks zo is leeggeroofd dat de mens niets anders rest dan een nieuwe toekomst op Mars op te bouwen. Door middel van duurzaamheidseducatie kunnen kinderen leren dat dingen niet vanzelfsprekend zijn. Alleen in de klas dringt die boodschap misschien niet altijd voldoende door. Laat ze daarom regelmatig buiten het schoollokaal zien hoe je op een duurzame manier dingen kunt doen.” De voorbeelden liggen volgens haar voor het oprapen en variëren van een kennismaking met duurzame architectuur tot een bezoek aan een windmolen of circulaire fabriek. Graag gaat zij nog een stap verder en krijgen scholen een maatschappelijke functie. “Dit houdt in dat scholen zich ontwikkelen tot dé plekken waar je boeken kunt lenen, koffie kunt drinken, afspraken kunt maken en bedrijven regelmatig langskomen om een pitch te houden.”

Investeren in leraarschap

Klink wijst er op dat het bewustzijn over wereldse zaken zich sneller ontwikkelt dan enkele jaren geleden. “Je ziet bijvoorbeeld dat op het Jeugdjournaal steeds meer aandacht is voor zaken als klimaatverandering en plastic soep. Het bewustzijn verandert hierdoor. Scholen spelen hier natuurlijk een grote rol in, de ene school doet dit wat beter dan de andere. En niet alleen vanwege het Jeugdjournaal, maar omdat het de realiteit is. Het op een goede manier begeleiden van leerlingen is afhankelijk van de docent en de manier waarop hij of zij voor de klas staat.”

Aan dat laatste werkt ze sinds kort zelf als directeur van de Nederlandse School (zie kader). “Duurzaamheid is bij ons geen apart onderdeel van het curriculum. Centraal daarin staan de drie O's van ondernemen, ontwerpen en onderzoeken. Die drie pijlers komen steeds terug. Dat zijn dan ook de kwaliteiten die onze deelnemers verder

ontwikkelen en productief inzetten als ze van onze opleiding komen om die vervolgens aan hun leerlingen in hun functie van rolmodel door te geven.” Haar staf is divers in leeftijd en achtergrond. “We hebben bijvoorbeeld een duurzaam ondernemer die als inhoudelijk producent voor ons werkt, maar ook een docent beeldende vorming. Die verschillende achtergronden en ervaringen komen goed van pas bij het begeleiden van onze deelnemers.”

Gouden wisselwerking

In de ogen van Klink zijn docenten ontzettend belangrijk voor de toekomst van de wereld. Het bevreemdt haar dat je die meerwaarde eigenlijk niet terugziet in hoe men tegen docenten aankijkt. “Docenten investeren in de toekomst van ons allemaal. Daar mag best meer waardering voor komen, dat verdienen ze. In Finland en Singapore schijnt het de allergrootste eer te zijn als je docent bent en in beide landen is het onderwijs van hoog niveau. Als je in Nederland vertelt dat je docent bent, dan krijg je vaak een meewarige blik, alsof je talent aan het verspillen bent voor de klas. Men mag best beseffen dat docenten dag in dag uit werken met en voor onze toekomst. Docenten zijn te vertrouwen. Daar kun je dus beter maar heel erg veel in investeren. Zeker in zo'n klein land als Nederland moet je de intellectuele bagage koesteren. Wij hebben geen goud of diamanten of olie, maar moeten het hebben van onze creativiteit en human capital.”

Verbinden

Dat betekent niet dat er niets hoeft te veranderen, integendeel. Als het aan Klink

‘Maak kinderen ervan bewust dat dingen in hun omgeving niet vanzelfsprekend zijn’

van de samenleving

Annerie Rutenfrans
(a.rutenfrans@beleefenweet.nl),
eigenaar van Beleef & Weet, adviesbureau
duurzaamheidseducatie (06-44374342,
www.beleefenweet.nl).

ligt, zouden leraren veel meer de verbinding moeten zoeken met de samenleving, bijvoorbeeld door hun lesplannen te toetsen bij bedrijven en milieuorganisaties en vice versa. Samenwerking daarin is heel belangrijk. “Gebeurt dat consequent, dan is er sprake van een gouden wisselwerking. Niet alleen leerlingen leren wat er buiten school speelt, maar de omgeving ziet ook de waarde van de kinderen. Dat is een voorwaarde voor duurzaamheid.” Een goede stap in die richting zijn de JetNet-scholen van het Jongeren en Technologie Netwerk Nederland, een samenwerking tussen bedrijven, onderwijs en overheid. Ook mag de aandacht voor leren meer verschuiven naar leren op plekken waar gewerkt wordt. “Ik sluit niet uit dat door de snelle ontwikkelingen op technologiegebied in de nabije toekomst een schoolgebouw minder het uitgangspunt zal zijn als plek om te leren.”

Een ander punt van aandacht zijn de vele regels in het onderwijs. “Kinderen verschillen individueel enorm. Het huidige keurslijf daagt hen vaak weinig persoonlijk uit, er is meer maatwerk nodig.” Zij is voorstander van meer variëteit en flexibiliteit, zowel ten aanzien van de aangeboden lesstof als de locatie. “Kennis is in ontwikkeling en het onderwijs moet daarop aanhaken. Ook docenten zouden meer in beweging moeten blijven door middel van bijscholing, niet altijd op dezelfde school

blijven werken en naast het leraarschap misschien een eigen bedrijf starten, bloggen of de politiek in gaan.”

Levenslessen opdoen

Rode draad in haar betoog is dat de ruimte in en om de school meer en meer wordt benut om levenslessen op te doen. “Jongeren zijn zich goed bewust van het feit dat ze op een meer duurzame manier met de Aarde om moeten gaan. Ze zijn er ook veel beter over geïnformeerd. Niet voor niets kan men zich nu ook aan de Universiteit van Amsterdam inschrijven voor de studie future-planet-studies. Denk ook aan de vele uitvindingen van jonge ondernemers die de maatschappij, mensheid en natuur ten goede komen.” Klink heeft er dan ook alle vertrouwen in dat het helemaal goed gaat komen met onze planeet. “We hoeven straks echt niet te vluchten naar Mars.”

Annerie Rutenfrans

Ilja Klink: “Docenten zijn belangrijk voor de toekomst van de wereld”

De Nederlandse School

In september 2015 is de opleiding van start gegaan met 42 deelnemende docenten van 17 partnerscholen.. De docenten worden gecoacht bij hun persoonlijke ontwikkeling. Zij volgen masterclasses en tweedaagse sessies op bijzondere plekken. Na het eerste semester, dat vooral gaat over het kijken naar vernieuwing, bepalen ze zelf hun onderwerpen. Informatie: www.denederlandseschool.nl